

Bohoslužby 24.prosince 2021 v Hrabové

Lk 2, 1-14

Milé sestry, milí bratři, příběh o Ježíšově narození je nádherný. Zejména v kulisách, které mu po generace dodáváme v našem prostředí. Ztichlá krajina zimní noci ozářené hvězdami a třpytem sněhových vloček dokáže obměkčit lidské srdce. A mnohdy možná cítíme, jak laskavé teplo stáje s Ježíšovými jesličkami proniká až do našich domovů. A v myšlenkách nás povznáší kamsi vzhůru, možná ke vzpomínkám, možná k přemýšlení o světě, o životě. Do jakého světa se to malé dítě vlastně narodilo?

Tvář světa je na prvním místě vytvářena lidmi, kteří v něm žijí. A také vztahy, které je charakterizují. S jakými lidmi se toto narozené dítě setkává? A lišíme se dnes od těchto lidí?

Jako první jsou jmenováni vládci, správci, lidé mající moc. Císař Augustus se nedá v dějinách přehlédnout, nějakého Quirinia ze Sýrie už znala jen hrstka. Zmínka o těchto lidech ale nedává příběhu jen zajímavé zapasování do běhu dějin. Je výpověď o člověku, o jeho smýšlení. Četli jsme, že probíhal soupis. Můžete se to podobat dnešnímu sčítání obyvatelstva, ale přece jen se v něčem liší. O něco blíže to má spíše k inventuře někde v obchodě. Císaři nešlo o statistiky, se kterými by později mohli pracovat historici. Šlo mu to, aby věděl, kolik toho má, jak velký je pán. Říká tímto krokem, že mu patří země i lidé, kteří na ní žijí. Staví se na roveň Bohu. To je vždycky veliký problém, on je to totiž kořen mnohého utrpení na tomto světě. Toto je naše země, naše město, platí zde naše pravidla. Kolikrát se taková věc v dějinách i tohoto kusu země kolem nás opakovala. A kolik toho přinesla dobrého? Svět, do kterého se jedno malé dítě rodí, určuje lidská svévole, vladařská pýcha převažující nad pokorou moudrého správce. Jakoby tímto krokem Bůh říkal, stávám se součástí toho, co si člověče nárokuješ, nad čím chceš mít a uplatňovat svou moc. Jako malé dítě se Bůh rodí do světa, který se jménem Božím zaštiťuje, aby prosadil svou nenasytost. A na jménu Božím pak vybíjí svou neschopnost nést za tuto nenasytost zodpovědnost.

Další lidé nejsou přímo jmenováni, ale je celkem na místě je v příběhu tušit. Když Marie porodila musela položit dítě do jeslí, respektive do žlabu, ve kterém mívával ustájený dobytek žrádlo. To je obraz bídy, chudoby. Ale také bezradnosti, bezvýchodnosti. Ovšem, abychom tomu dobře rozuměli. Tady se nemluví o tom, že by Josef a Marie byli ti nejchudší lidé na světě.

Nejsou žádní bezdomovci, nejsou na sociální dně společnosti. Jsou jen obrazy toho, jak se na tom dně ocitá celá společnost. Jsou lidmi mletými okolnostmi. Nejprve ta cesta. Vydávají se na ni, protože člověk chce být pánem nad těmi druhými. Nerozhodli se pro tuto cestu v tuhle dobu dobrovolně. Kupodivu to ale není ten největší problém. Stává se často, že se člověk ocitá v situaci, kterou si sám nevybral. Už hned na počátku dějin se to stalo Adamovi. Nezvolil si, že bude sám v zahradě Eden, aby tam o ni pečoval. Proto mu Bůh poslal pomoc. Dává mu ženu, aby byla s ním, jeho pomocí, protějškem. To je důležitá okolnost. Jedna věc jsou okolnosti, druhá věc možnosti, jak v nich jednat. Obraz vztahu muže a ženy se stává obrazem vztahů mezi lidmi obecně. Tyto dvě věci od sebe nelze oddělit. Stejně jak nelze přehlédnout, že z pomoci jemu rovné se tak nějak vytratila to role pomoci i ta rovnost. Muž ženě, žena muži, člověk člověku, se stává spíše ponižovanou přítěží nebo vyvyšovanou hrozbou. Právě toto je možné vidět za skutečností, že Ježíše musela Marie položit do jeslí. Bylo vedlejší, jestli se lidé ocitali dobrovolně či nedobrovolně na cestě, jestli byli chudí nebo bohatí. Evangelista Lukáš to zde popisuje celkem prostě. Nenašlo se místo pod střechou. Jak se taková věc mohla stát? V hostinci bylo nejspíš plno. Ale zákon Mojžíšův, který byl pro všechny autoritou, mluví o přijímání pocestných do svých domovů. Mluví o sdílení, o pomoci těm, kteří jsou třeba i v situaci, kterou si nevybrali. Tato vzájemnost zde selhala. Ježíš se tak rodí do světa, který chce mít nad druhými moc, ale zůstává odcizen jejich starostem, přestává být pomocí v situacích, které jsou náročné a bez přispění druhých neřešitelné.

Poslední skupinou, o které čteme, jsou pastýři. Nevíme, co se jim žene hlavou, o čem sní a přemýšlejí. Možná by také chtěli mít moc jako Augustus či Quirinius, možná mají své domy, ve kterých zbytek jejich rodiny lhostejně přihlížel marné snaze jedné těhotné ženy najít klidné místo k přespaní. Každopádně se většina těchto snů nachází v oblasti něčeho, co se jen stěží vyplní. Jejich život spíš vyplňuje koloběh práce, dřiny, rutiny, přes úžasnou možnost být venku pod širým nebem se dostavuje jednotvárnost. Je to tedy obraz lidského života, který se odvíjí už téměř v jakési lhostejnosti vůči všemu, co přesahuje hranice pastviny. Možná má také hodně společného s Josefem a Marií, s jejich situací, do které byli postaveni aniž by mohli cokoli ovlivnit. A řekl bych, že je to i situace mnohých z nás. I když máme tendence zasahovat do životů jiných, i když se raději uzavíráme a máme svůj klid, nejčastěji přihlížíme tomu, že stojíme v nějaké situaci a jen stěží z ní hledáme nějaké východisko. Ježíš se rodí i do tohoto světa. A právě do tohoto světa přináší naději, oznamuje počátek něčeho nového. Vždyť pastýřům zaznívá zpěv andělů, který mluví o naplnění Božího zaslíbení. Očekávání nemusejí být prázdná, nemusejí je završit různá zklamání, ale mohou se naplnit. Bůh je ten, který plní svůj slib daný člověku.

Pastýři toho ale můžou slyšet ještě víc než jen zprávu o naplnění Božích zaslíbení o příchodu Spasitele. V chvalozpěvu andělů zaznívá, že Bůh má v lidech zalíbení. Má k nim kladný vztah, nemyslí na pomstu či nějaké zlo. Tím je ohromně osvobozující. Má to vliv na to, jak můžeme vnímat Boha a jeho slovo. Nutí nás to přemýšlet nad smyslem toho, co nám říká, nad smyslem různých příkázání, doporučení. Myslím, že mnozí z nás budou mít poněkud problém poslechnout někoho cizího, dát na radu někoho, kdo nás nezná a jsme mu lhostejní. Příkaz

císaře Augusta sice všichni uposlechli, ale bylo na něm vidět, že nepřináší člověku nic dobrého. Jiná situace nastává, když nám něco radí dobrý přítel, o kterém víme, že mu jde o naše dobro. Zpěv andělů nám prozrazuje, že Bůh je náš dobrý přítel. I když ho třeba moc neznáme, nebo třeba nechceme z nějakého důvodu znát, on zná nás, zná náš život a proto ví, co nám kdy říct.

Od lidí v Ježíšově době se moc nelišíme. Máme mnoho nedostatků, nekonáme jen dobré věci, býváme nevrlí, uzavření, nešťastní, bezradní, mocichtiví i bezmocní. Od Ježíšovy doby se ale neliší ani Bůh. Je stále stejně otevřený, milosrdný a stále stejně nám ukazuje i na příběhu Ježíšova narození, že svět se nejspíš nezmění, ale my se v něm změnit můžeme. Můžeme být vnímavější, ohleduplnější, otevřenější, aby lidé kolem nás nemuseli zůstat na svá břemena sami.

Amen.